

MODALITĂȚI DE FAMILIARIZARE A PREȘCOLARILOR CU ELEMENTE ALE CULTURII NAȚIONALE

~ Sărbătoarea Paștelui ~

Prof. pentru învăț. preșcolar, Mitrache Alina Constantina

Liceul Teoretic „Adrian Păunescu”, Bârca, Dolj

Motto: Ouăle roșii sunt bucuria copiilor. Ouăle roșii de aceea se fac, pentru că atunci când Domnul Hristos a înviat, toți copiii s-au trezit cu câte un ou roșu în mână. (E. Niculiță-Voronca)

Dacă ne propunem să abordăm tematica Sărbătorii Paștelui din perspectiva elementelor sale tradiționale și moderne, trebuie să o încadrăm încă de la început în domeniul educației moral-etnice, care promovează acele valori autentice ale culturii românești, dar vizăm de asemenea domeniul interculturalității, ca spațiu de interferență a multiple culturi și de influență reciprocă asupra ideilor și practicilor tradiționale specifice fiecăreia dintre ele.

Este recunoscut faptul că, pe fondul experienței multiculturalității, păstrarea și transmiterea obiceiurilor și tradițiilor de la o generație la alta este un proces lent și care adesea pierde teren în fața “noului”, elementului străin și specific altei culturi. Tocmai de aceea este necesară conștientizarea identității naționale, a valorilor moral-etnice ale folclorului românesc, prin care cultura poporului român să se poată ralia corespunzător la celelalte culturi. Cu toate acestea subliniem că poziția în fața “modernului” nu trebuie să fie una de refuz sau negare, ci, dimpotrivă, odată stabilite cadrele de referință specific românești – cu tradițiile și obiceiurile sale, cu valorile etnice drept <carte de identitate> - putem să dovedim deschidere spre noutate, interes pentru alte culturi.

Așadar, valorificarea tradițiilor românești în vederea conservării lor și transmiterii generațiilor viitoare, trebuie să înceapă încă de la vârsta preșcolară, etapă în care copiii sunt familiarizați în cadrul educației moral-civice și etnice cu valorile folclorului nostru și încep să conștientizeze identitatea națională și culturală prin raportare la alte culturi. Iar evenimentele care să constituie puncte de plecare ale activităților cu copiii sunt numeroase: celebrarea Zilei Naționale, Sărbătoarea Crăciunului, Sărbătorile pascale, 1 Iunie, toate pot fi oportunități de abordare a conținuturilor educației etnice și moral-civice.

Sărbătoarea Paștelui, ca tematică a educației socio-morale și etnice în activitățile cu preșcolarii oferă multiple modalități de familiarizare a copiilor cu obiceiuri, tradiții și meșteșuguri specific românești. Atât activitățile curriculare, prin proiecte tematice și activități integrate, cât și cele extracurriculare și extrașcolare, activitățile de tip outdoor, toate sunt posibilități de abordare a Sărbătorilor pascale, ca semnificație religioasă și element tradițional (oul vopsit, milelul, bucatele tradiționale, iepurașul).

Astfel, pornind de la semnificația religioasă a Paștelui, pot fi derulate activități precum: realizarea unor icoane prin tehnica picturii pe sticlă, acțiune ce se poate desfășura în colaborare cu părinții sau în parteneriat cu o unitate școlară prin implicarea unor clase de elevi pentru lucrul în comun; această activitate poate fi urmată de o expoziție la căminul cultural sau muzeul din localitate sau chiar o expoziție cu vânzare pentru strângerea de fonduri în scop caritabil. De asemenea, poate fi organizată o vizită la biserică.

Oul roșu, ca simbol al Sărbătorii Paștelui, este valorificat în activitățile cu copiii prin lectura “Legendei ouălor roșii”, care face apel atât la semnificația religioasă cât și la credințele și legendele

populare, conform căroră tradiția oului vopsit de Paște își are originile într-o întâmplare petrecută în timpul răstignirii lui Hristos, când o tânără (sau chiar, Maica Domnului) purtând în mână un coș cu ouă s-a oprit lângă crucea lui Hristos și peste coș s-au scurs câteva picături de sânge, ouăle devenind roșii.

O altă activitate ilustrativă este organizarea unui atelier de meșteșuguri, în cadrul căruia copiii sunt stimulați să participe la obiceiul vopsirii ouălor de Paște prin tehnici diverse (pictură, decor cu carioca, aplicarea hârtiei decorative, sau a firelor textile) sau la realizarea unor vase tradiționale prin tehnica olăritului. Activitatea poate fi realizată în prezența bunicilor, pentru împărtășirea de idei despre obiceiurile din trecut precum decorarea ouălor prin folosirea condeiului (“ouăle muncite” cum amintesc lucrările etnologice românești) sau a materialelor naturale pentru a vopsi ouăle: coji de ceapă, de nuci, de alun. Tot bunicii sunt cei care le amintesc copiilor obiceiul practicat în dimineața zilei de Paști, când copiii se spălau pe față cu apa în care a fost pus un ou roșu.

Expoziția tematică cu elemente tradiționale românești – ii, ștergare, vase de lut, coșuri de nuiele împletite manual, linguri de lemn – poate fi prezentată ca decor pentru ouăle de Paște pregătite de copii.

Vizita la muzeu sau târgul tradițional de Paște este o altă modalitate de a-i introduce pe copii în lumea valorilor și tradițiilor folclorului românesc. Prin activitatea de observare organizată astfel copiii pot cunoaște anumite elemente de ținută vestimentară, de amenajare interioară a casei tradiționale și încăperilor acesteia, ocupații și meșteșuguri practicate în trecut, obiecte de uz comun, etc.

Obiceiul pregătirii mesei îmbelșugate cu preparate culinare tradiționale este bine cunoscut de copii și se regăsește adesea în jocurile simbolice pe care le desfășoară la grădiniță.

Pornind de la mitologia populară, (conform căreia în apropierea nașterii lui Hristos, când Maica Domnului s-a ascuns în peșteră să nu fie găsită de Irod un cioban, care a văzut darurile ce i-au fost închinat nou-născutului, a prins un miel și l-a dus în dar mamei) sau de la semnificația religioasă (evreii au sacrificat pentru prima oară mielul de Paște), mielul a devenit și el simbol al Sărbătorii Paștelui, fiind prezent pe masa de sărbătoare, preparat sub formă de bucate tradiționale. Activitățile artistico-plastice sau cele de abilități practice desfășurate cu copiii ilustrează simbolul mielului în creațiile artistice realizate : colaje, felicitări, tablouri.

Obiceiul înnoirii hainelor în apropierea Paștelui, mult așteptat și îndrăgit de copii, este de asemenea păstrat și preluat de generații și poate fi valorificat în activitățile cu preșcolarii în timpul unei vizite la muzeu sau în cadrul unei expoziții tematice. În acest mod copiii pot observa costumele tradiționale românești cu elementele sale specifice și conștientiza diferența dintre obiectele vestimentare din trecut – portul popular era folosit zilnic, dar în zilele de muncă oamenii purtau haine mai groase, iar pentru zilele de sărbătoare erau bine păstrate hainele mai fine, care prezentau diferite decorații colorate – și vestimentația actuală, modernă. Activitatea poate fi urmată de confecționarea unui album de creație vestimentară, cu desene și colaje ale copiilor care să ilustreze unicitatea și stilul caracteristic portului popular.

Simbolul iepurașului de Paște reprezintă o mare bucurie pentru copii. Putem spune că este motivul pascal care a adus Sărbătoarea Paștelui mai aproape de universul copilului. Alături de plăcerea ciocnirii ouălor vopsite, bucuria primirii darurilor de la iepuraș dă o altă notă de specificitate Paștelui în ochii copilului.

Deși necaracteristic, inițial, Sărbătorilor pascale românești, iepurașul (simbol al Paștelui în Germania unde își au originea și prăjiturile în formă de iepurași și ouăle de ciocolată), în timp acest simbol este asimilat și el tradițiilor noastre, astfel, în fiecare an de Paște, copiii așteaptă cu nerăbdare sosirea iepurașului și surprizele sale.

Prezența acestui element în cadrul tradițiilor pascale dă oportunitatea educatoarelor de a iniția un proiect tematic “Paștele în jurul lumii”, în cadrul căruia să se desfășoare activități multiple

de expunere în fața copiilor a unor curiozități despre modul în care copiii și oamenii din alte țări și culturi sărbătoresc Paștele: în Franța, iepurașul este înlocuit de peștișori, în timp ce la australieni simbolul înlocuitor al iepurașului este cangurul Bilby, iar la germani se obișnuiește împodobirea copăceilor sau a unor ramuri cu ouă decorative sau de ciocolată etc.

Prin toate aceste exemple și sugestii de valorificare a culturii și tradiției românești la nivelul activităților cu preșcolarii am subliniat necesitatea unei astfel de abordări în contextul idealului interculturalității, ce a devenit o preocupare permanentă în învățământul românesc. Pentru o corelare permanentă la orientările europene și chiar mondiale este necesară în primul rând cunoașterea identității proprii, a valorilor culturale naționale, unice, și transmiterea lor de la o generație la alta, pentru a trece cu succes proba timpului, modernității.

Bibliografie:

- Niculiță-Voronca, Elena, “Datinele și credințele poporului român adunate și așezate în ordine mitologică”, vol. I, II, editura Polirom, Iași, 1998.
- Ghinoiu, Ion, “Sărbători și obiceiuri românești”, editura Elion, 2002.

Referințe web:

http://www.klevertravel.ro/lifestyle/7_traditii_neobisnuite_de_Paste.html

<http://www.desarbatori.ro/paste/international>

https://www.roportal.ro/articole/despre/traditii_de_paste_in_lume_4291/